

KRAJOWA IZBA GOSPODARCZA

Komitet ds. Zrównoważonego Biznesu

Warszawa, 3 czerwca 2026 r.

Pan
Jurand Drop
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Finansów

**Stanowisko Komitetu ds. Zrównoważonego Biznesu Krajowej Izby
Gospodarczej dotyczące projektu dobrowolnego standardu
sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju (VS)**

Szanowny Panie Ministrze,

niniejsze stanowisko Komitetu ds. Zrównoważonego Biznesu Krajowej Izby Gospodarczej odnosi się do projektu dobrowolnego standardu sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju (VS), stanowiącego jeden z elementów rozwijającej się europejskiej architektury regulacyjnej w obszarze raportowania ESG. Standard ten należy postrzegać w kontekście równoległe prowadzonych prac nad uproszczonymi ESRS oraz wcześniejszymi rozwiązaniami dotyczącymi VSME, a także w szerszym otoczeniu regulacyjnym, obejmującym CSRD, Taksonomię UE oraz regulacje dotyczące zrównoważonego finansowania.

W ocenie Komitetu kierunek prac nad dobrowolnym standardem jest zasadny i odpowiada na potrzebę stworzenia bardziej proporcjonalnych ram raportowania dla podmiotów nienależących do zakresu obowiązkowego raportowania. Jednocześnie skuteczność tego rozwiązania będzie w dużej mierze zależeć od jego praktycznej użyteczności oraz spójności z realnymi mechanizmami wykorzystywania danych ESG w gospodarce.

Poniżej przedstawiono ogólną ocenę projektu oraz kluczowe uwagi szczegółowe.

Krajowa Izba Gospodarcza

ul. Trębacka 4, 00-074 Warszawa, tel.: +48 (22) 630 96 00, e-mail: kig@kig.pl, www.kig.pl

1. Ogólna ocena projektu

Projekt VS należy ocenić pozytywnie jako istotny element europejskiego systemu raportowania sustainability, którego celem jest jednocześnie:

- umożliwienie dobrowolnego, uproszczonego raportowania przez podmioty poza zakresem CSRD,
- ograniczenie nadmiernych żądań informacyjnych kierowanych do mniejszych jednostek w łańcuchach wartości (value chain cap),
- zapewnienie interoperacyjności z uproszczonymi ESRS oraz wcześniejszym standardem VSME.

Kierunek uproszczenia i ochrony MŚP jest słuszny i potrzebny, jednak obecna wersja standardu nie w pełni odpowiada na kluczowe wyzwania praktyczne związane z wykorzystaniem danych ESG w relacjach rynkowych.

W praktyce dane ESG są dziś zbierane nie tylko na potrzeby samego raportowania, ale przede wszystkim w celu:

- oceny ryzyk środowiskowych, klimatycznych i społecznych,
- realizacji obowiązków wynikających z CSRD, Taksonomii UE, SFDR, regulacji ostrożnościowych oraz przyszłych wymogów CSDDD,
- oceny ryzyk w łańcuchach wartości,
- procesów finansowania, procurementu oraz due diligence.

W tym kontekście obecna wersja VS koncentruje się głównie na ograniczaniu obowiązków informacyjnych wobec MŚP, natomiast w niewystarczającym stopniu odpowiada na pytanie, w jaki sposób dane ESG mają być realnie wykorzystywane przez banki, inwestorów i duże przedsiębiorstwa do oceny ryzyk oraz podejmowania decyzji gospodarczych.

2. Kluczowe atuty standardu VS

a) Limit informacyjny w łańcuchu wartości (value chain cap) jako instrument ochronny

Ustanowienie prawnie wiążącego limitu zakresu informacji, jakich można żądać od podmiotów zatrudniających do 1000 pracowników, należy uznać za rozwiązanie o charakterze przełomowym.

W szczególności istotne są:

- przyznanie podmiotom prawa odmowy przekazania informacji wykraczających poza zakres standardu VS,

- obowiązek informowania o przysługującym prawie odmowy,
- ograniczenie zakresu value chain cap do ujawnień oznaczonych jako „niezbędne”.

Rozwiązanie to stanowi ważny krok w kierunku ograniczenia niekontrolowanego przenoszenia pełnych wymogów ESRS na MŚP.

b) Modułarna struktura standardu

Dwumodułowa architektura standardu (Basic i Comprehensive Module) zapewnia elastyczność oraz możliwość stopniowego rozwoju raportowania przy zachowaniu proporcjonalności dla mniejszych podmiotów.

c) Ochrona mikroprzedsiębiorstw

Dobrowolność części ujawnień dla jednostek zatrudniających do 10 pracowników trafnie odzwierciedla ich ograniczone możliwości organizacyjne, finansowe i raportowe.

3. Kluczowe ryzyka i obszary wymagające dopracowania

a) Czytelność kategorii ujawnień oraz kwestia ich stosowalności (applicability)

Podział ujawnień na:

- „necessary”,
- „necessary if applicable”,
- „voluntary”,
- „sector considerations”

jest logiczny koncepcyjnie, jednak w praktyce pozostawia znaczną przestrzeń interpretacyjną.

Choć formalnie decyzja dotycząca stosowalności ujawnień należy do jednostki raportującej, w praktyce istotna presja będzie pochodziła od banków, inwestorów oraz dużych klientów.

Projekt nadal nie odpowiada jednoznacznie na pytanie:

- kto ostatecznie decyduje, że dane ujawnienie „ma zastosowanie”,
- oraz w jaki sposób rozstrzygane będą spory interpretacyjne pomiędzy MŚP a podmiotami żądającymi danych.

Zasadne byłoby opracowanie:

- uproszczonych wytycznych sektorowych,
- schematów decyzyjnych,
- przykładów zastosowania,

- praktycznych progów istotności.

b) Luka finansowa i ograniczona skuteczność value chain cap

Value chain cap ma chronić MŚP przed nadmiarem pytań, jednak standard jednocześnie wskazuje, że jednym z jego głównych celów jest zaspokojenie potrzeb banków i inwestorów.

Limit żądań danych dotyczy wyłącznie raportowania na potrzeby CSRD i nie obejmuje:

- SFDR,
- Pillar 3 EBA,
- wymogów due diligence,
- polityk zakupowych,
- ocen ryzyka dostawców.

W praktyce oznacza to, że banki, inwestorzy oraz duże przedsiębiorstwa nadal mogą żądać od MŚP danych wykraczających poza zakres VS, jeżeli uzasadnią to innym obowiązkiem regulacyjnym lub biznesowym.

Powoduje to ryzyko, że formalne prawo odmowy będzie miało ograniczoną skuteczność praktyczną, szczególnie w relacjach opartych na silnej zależności kontraktowej lub finansowej.

c) Brak powiązania zakresu ujawnień z poziomem ryzyka działalności

Projekt VS w niewystarczającym stopniu uwzględnia fakt, że rzeczywisty poziom ryzyk ESG nie zawsze koreluje z wielkością przedsiębiorstwa.

Mikro- lub małe podmioty mogą prowadzić działalność:

- wysokoemisyjną,
- środowiskowo istotną,
- objętą pozwoleniami środowiskowymi,
- podlegającą obowiązkom sektorowym lub krajowym.

Dotyczy to m.in. sektorów:

- gospodarki odpadami,
- energii,
- chemii,
- produkcji żywności,
- działalności objętej EUDR,

- działalności raportujących dane do BDO, KOBiZE, Wód Polskich, CRO, BDS lub innych systemów krajowych.

W opinii organizacji standard powinien silniej uwzględniać:

- charakter działalności,
- poziom rzeczywistych ryzyk ESG,
- istniejące obowiązki środowiskowe i sektorowe,
- znaczenie podmiotu w łańcuchu wartości.

d) Brak integracji z istniejącymi systemami raportowania

Jednym z kluczowych wyzwań pozostaje brak wyraźnego powiązania VS z istniejącymi systemami raportowania krajowego i sektorowego.

W wielu przypadkach przedsiębiorstwa już dziś raportują dane środowiskowe do:

- BDO,
- KOBiZE,
- URE,
- Wód Polskich,
- urzędów marszałkowskich,
- CRO i BDS,
- innych krajowych rejestrów i baz sektorowych.

Trudno uzasadnić, dlaczego dane już raportowane do organów publicznych nie miałyby być wykorzystywane również w systemie VS.

Docelowo zasadne byłoby dążenie do modelu: „report once, use many times”, w którym przedsiębiorstwo raportuje dane raz, a następnie informacje te mogą być wykorzystywane przez:

- banki,
- inwestorów,
- administrację,
- duże przedsiębiorstwa,
- systemy oceny ESG.

Bez takiej integracji istnieje ryzyko dalszego chaosu ankietowego mimo formalnego ograniczenia obowiązków wynikających z VS.

e) Brak wystarczającego zróżnicowania wymogów dla różnych kategorii przedsiębiorstw

Projekt nadal nie określa wystarczająco jasno:

- czego należy oczekiwać od mikroprzedsiębiorstw,
- czego od małych i średnich przedsiębiorstw,
- a czego od podmiotów zbliżających się do progu 1000 pracowników.

Może to być szczególnie problematyczne dla mikrofirm, które:

- nie posiadają działów ESG,
- nie dysponują systemami raportowania,
- nie posiadają specjalistycznej wiedzy środowiskowej, a jednocześnie mogą funkcjonować w sektorach wysokiego wpływu lub podlegać obowiązkom środowiskowym.

f) Incydenty w zakresie praw człowieka – zakres obowiązku informacyjnego

Projekt VS wymaga doprecyzowania w zakresie ujawnień dotyczących incydentów w obszarze praw człowieka, w szczególności w odniesieniu do podmiotów w łańcuchu wartości. W obecnym brzmieniu standard nie wskazuje jednoznacznie, czy obowiązek ujawnienia takich incydentów wiąże się z koniecznością ich aktywnego identyfikowania i pozyskiwania, czy wyłącznie z ujawnieniem informacji, które są jednostce faktycznie znane.

Projekt VS powinien jednoznacznie wskazywać, że zarówno w przypadku ujawnień obowiązkowych, jak i dobrowolnych, jednostki nie są zobowiązane do prowadzenia aktywnych działań dochodzeniowych ani audytowych w celu identyfikacji incydentów w zakresie praw człowieka, a jedynie do ujawniania informacji, które są im znane w toku zwykłej działalności operacyjnej lub relacji biznesowych. Takie doprecyzowanie jest kluczowe dla zapewnienia proporcjonalności standardu i uniknięcia nadmiernych obciążeń dla MŚP.

g) Skutki skorzystania z prawa odmowy przekazania danych w ramach w łańcucha wartości

Projekt VS wprowadza istotne i pozytywnie oceniane prawo odmowy przekazania informacji wykraczających poza zakres ujawnień w łańcuchu wartości. Jednocześnie standard nie odpowiada wprost na pytanie o praktyczne konsekwencje skorzystania z tego prawa, zarówno dla jednostki raportującej, jak i dla podmiotów żądających danych (np. dużych przedsiębiorstw, banków, inwestorów).

Brak jasnych wytycznych w tym zakresie może prowadzić do niepewności interpretacyjnej oraz nierównowagi relacji rynkowych, w których formalne prawo odmowy będzie funkcjonować w warunkach silnej presji kontraktowej lub finansowej. W opinii organizacji

zasadne byłoby doprecyzowanie, że skorzystanie z prawa odmowy w granicach określonych przez VS nie powinno samo w sobie skutkować negatywnymi konsekwencjami kontraktowymi, finansowymi ani reputacyjnymi, o ile jednostka działa zgodnie ze standardem.

W celu zapewnienia, aby limit informacji w łańcuchu wartości skutecznie realizował swój cel polegający na zapewnieniu proporcjonalności oraz ograniczeniu obciążeń dla jednostek objętych ochroną, należy doprecyzować, że przysługujące tym jednostkom ustawowe prawo do odmowy przekazania informacji wykraczających poza zakres dobrowolnego standardu ma zastosowanie niezależnie od postanowień umownych.

Chociaż niniejsze rozporządzenie nie wpływa na zobowiązania umowne ani zobowiązania wynikające z prawa Unii lub prawa krajowego do przekazywania informacji mieszczących się w zakresie dobrowolnego standardu, nie powinno być ono interpretowane jako umożliwiające obchodzenie limitu informacji w łańcuchu wartości poprzez praktyki kontraktowe lub pośrednią presję handlową. W szczególności, wobec strukturalnej nierównowagi siły negocjacyjnej pomiędzy jednostkami raportującymi na mocy dyrektywy CSRD a małymi i średnimi przedsiębiorstwami funkcjonującymi w ich łańcuchach wartości, wyjątek ten mógłby być nadużywany w sposób prowadzący do podważenia ochronnego charakteru limitu informacji w łańcuchu wartości.

Dobrowolny charakter przekazywania dodatkowych informacji, np. w oparciu o zwyczaj danego sektora, wykraczających poza limit informacji w łańcuchu wartości powinien być zatem oceniany z uwzględnieniem relatywnej siły negocjacyjnej stron oraz celu polegającego na zapobieganiu sytuacjom, w których nieproporcjonalne żądania informacyjne, formułowane w szczególności przez podmioty objęte obowiązkiem raportowania na mocy dyrektywy CSRD, prowadziłyby w praktyce do obejścia przysługującego MŚP ustawowego prawa do odmowy.

Dodatkowo value chain gap ma zastosowanie wyłącznie do zbierania informacji w celu raportowania na podstawie Dyrektywy o rachunkowości (CSRD). Czyli znowu duże przedsiębiorstwa mogą nadal żądać od MŚP dowolnych, bardzo szczegółowych danych ESG, o ile uzasadnią to innym celem niż raport CSRD, np. oceną ryzyka dostawcy, polityką zakupową czy wymogami due diligence.

h) Definicje i metodyki obliczeń dot. danych ilościowych są spójne między VS i ESRS

Metodyka raportowania emisji Zakresu 2 (B3 vs. ESRS E1-8). Moduł Podstawowy wymaga od MŚP ujawnienia emisji Zakresu 2 jedynie metodą opartą na lokalizacji (location-based). A standard ESRS E1-8 nakłada na duże firmy obowiązek raportowania jednocześnie dwiema metodami: lokalizacyjną i rynkową (market-based). Użytkownik VS może uznać, że podanie jednej wartości jest wystarczające, co uniemożliwi jego kontrahentowi (dużej firmie) uwzględnienie w swoim raporcie np. efektów zakupu zielonej energii przez dostawcę.

Baza obliczeniowa wskaźnika wypadkowości (B9 vs. ESRS S1-13): VSME wymaga podania „liczby i wskaźnika” wypadków przy pracy. Standard ESRS S1-13 (AR 25) precyzyjnie określa, że wskaźnik ten musi być obliczany z użyciem mnożnika 1 000 000 godzin. Jeśli użytkownik VSME, ze względu na brak wyraźnego wskazania tego mnożnika w uproszczonym module, zastosuje inną bazę (np. na 100 pracowników), jego dane będą nieporównywalne i nie będą mogły zostać bezpośrednio zagregowane przez jednostkę raportującą wg ESRS

Definicja granic raportowania (B1 vs. ESRS 1): VSME pozwala na wybór między raportowaniem indywidualnym a skonsolidowanym. ESRS E1-8 wprowadza natomiast elastyczność w wyborze między kontrolą finansową a operacyjną przy ustalaniu granic emisji. Niespójna interpretacja „własnych operacji” przez MŚP (np. pominięcie aktywów w leasingu) może prowadzić do luki w danych dostarczanych do raportu skonsolidowanego dużej firmy

4. Wnioski końcowe

Projekt standardu VS stanowi istotny i potrzebny element systemu raportowania zrównoważonego rozwoju, w szczególności jako instrument ochrony mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw przed nadmiernymi żądaniami informacyjnymi w łańcuchach wartości. Ustanowienie limitu informacyjnego w łańcuchu wartości należy uznać za rozwiązanie o charakterze przełomowym, zgodne z zasadą proporcjonalności

Jednocześnie obecna wersja VS nie rozwiązuje w pełni kluczowych problemów praktycznych, które decydują o realnej skuteczności standardu, w szczególności:

- napięcia pomiędzy ochroną MŚP a faktycznymi potrzebami dużych przedsiębiorstw, banków i inwestorów w zakresie oceny ryzyk ESG,
- braku jednoznacznych zasad dotyczących konsekwencji skorzystania z prawa odmowy przekazania danych w ramach value chain cap,
- nieczytelności kategorii ujawnień („necessary”, „if applicable”, „voluntary”, „sector”) oraz ryzyka przeniesienia presji decyzyjnej na relacje rynkowe,
- niewystarczającego powiązania zakresu ujawnień z rzeczywistym poziomem ryzyk i charakterem działalności, niezależnie od wielkości przedsiębiorstwa,
- braku integracji VS z istniejącymi systemami raportowania krajowego i sektorowego, co utrudnia realizację zasady „report once, use many times”.

Szczególnie istotne jest jednoznaczne potwierdzenie, że:

ujawnienia dotyczące incydentów w zakresie praw człowieka mają charakter knowledge-based, a jednostki nie są zobowiązane do aktywnego pozyskiwania takich informacji,

skorzystanie z prawa odmowy przekazania danych w granicach VS nie powinno rodzić negatywnych konsekwencji kontraktowych lub finansowych dla MŚP działających zgodnie ze standardem.

Z poważaniem

Beata Kozyra

Wiceprzewodnicząca ds.
Raportowania Zrównoważonego
Rozwoju Komitetu
ds. Zrównoważonego Biznesu
Krajowej Izby Gospodarczej

Stanowisko zostało przygotowane z udziałem następujących Członków Komitetu Krajowej Izby Gospodarczej ds. ESG:

Anna Ławniczak

Jolanta Okońska-Kubica

Kamila Wosińska

Robert Adamczyk

Jan Bondaruk

Paweł Dudojc

Igor Mitroczuk